

فصلنامه علمی پژوهشی
دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت
دوره ۱۷ / شماره ۱ (پیاپی ۶۵) / بهار ۱۴۰۷
صفحه ۲۳۷ تا ۲۵۳

ارائه الگوی مالیات شرکت‌ها مبتنی بر کیفیت گزارشگری مالی

فاطمه حمزه نژاد

گروه حسابداری، واحد بندرعباس، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرعباس، ایران.

f.hamzhezhad@iau.ac.ir

حجت‌الله سالاری

گروه حسابداری، واحد بندرعباس، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرعباس، ایران. (نویسنده مسئول)

Ho.salari@iau.ac.ir

علی امیری

گروه حسابداری، واحد بندرعباس، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرعباس، ایران.

ali.amiri@iau.ac.ir

داوود خدادادی

گروه حسابداری، واحد بندرعباس، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرعباس، ایران.

davood.khodadadi@iau.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۵/۱۷ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۷/۰۵

چکیده

هدف اصلی گزارشگری مالی، کمک به کلیه ذینفعان شرکت برای تصمیم‌گیری است و مبنای تصمیم‌گیری در خصوص مالیات تعلق گرفته به شرکت‌ها، سود حاصل از فعالیت‌های تجاری آنهاست از آنجایی که تهیه صورت‌های مالی به عهده مدیریت است، ممکن است مدیریت به دلایل مختلف از جمله انگیزه‌های مالیاتی اقدام به مدیریت سود کند. در این پژوهش قصد داریم به ارائه الگوی مالیات شرکت‌ها مبتنی بر کیفیت گزارشگری مالی بپردازیم. پژوهش حاضر به شیوه کمی، با روش توصیفی پیمایشی، برای یک نمونه پارامتریک انجام شده است. جامعه آماری این پژوهش شامل ۱۵۲ نفر از خبرگان حسابداری، حسابرسی، مالیاتی و مالی و تمامی کسانی که به نحوی با حسابداری و امور مالیاتی سروکار دارند را شامل می‌شود که این داده‌ها توسط پرسشنامه جمع‌آوری شده است. روایی این پرسشنامه به دلیل استفاده آن در سازمان‌های مشابه مورد تأیید بوده و پایایی این پرسشنامه توسط ضریب آلفای کرونباخ سنجیده شده است. به منظور بررسی هدف اصلی پژوهش الگوی مالیات شرکت‌ها مبتنی بر کیفیت گزارشگری مالی از چهار جنبه مختلف مولفه مالیاتی توضیح دهنده، شرایط علی مولفه‌های مالیاتی، شرایط زمینه‌ساز مولفه‌های موثر مالیاتی و شرایط مداخله‌گر مولفه‌های موثر مالیاتی مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که مولفه مالیاتی توضیح دهنده، شرایط علی مولفه‌های مالیاتی شرایط زمینه‌ساز مولفه‌های موثر مالیاتی و شرایط مداخله‌گر مولفه‌های موثر مالیاتی همگی بر روی کیفیت گزارشگری مالی اثر گذار هستند.

واژه‌های کلیدی: فرار مالیاتی؛ مغایرت‌های مالیاتی؛ صورت‌های مالی؛ استانداردهای حسابداری.

۱- مقدمه

گزارش های مالی، محصول نهایی فرآیند گزارشگری مالی است. فرآیند گزارشگری مالی شامل ایجاد، انتشار، اطمینان بخشی و استفاده از اطلاعات مالی توسط استفاده کنندگان از این گزارش ها است و حوزه آن از اجرای استانداردهای گزارشگری مالی برای تهیه گزارش های مالی شروع و تا اطمینان بخشی، انتشار و استفاده از آنها گسترش می یابد. استفاده کنندگان برای قضاوت و تصمیم گیری در بازار سرمایه و ارزیابی مفاد قراردادی و مبادرت مدیریت، نیازهایی از اطلاعات سودمند دارند. سودمندی اطلاعات اشاره به مفهوم "کیفیت اطلاعات" دارد. کیفیت گزارشگری مالی نیز یک مورد خاص از کیفیت اطلاعات می باشد (فرانسیس و همکاران، ۲۰۰۶). کیفیت گزارشگری مالی به این معنی است که تا چه اندازه گزارش های مالی، اقتصاد زیر بنایی شرکت را به طور منصفانه نشان می دهند (دیفوندوژانگ، ۲۰۱۴). اقتصاد زیر بنایی شرکت به فرآیند ایجاد بازده در شرکت اشاره دارد. فرآیند ایجاد بازده به مجموعه اقداماتی از قبیل استفاده از ماشین آلات و تجهیزات برای تولید محصول، انتخاب بازارهای فروش محصولات، نحوه استفاده از نیروی کار و سایر تصمیمات مرتبط با فعالیت های عملیاتی و معاملات شرکت نیاز دارد. بنابراین، کیفیت گزارشگری مالی از یک سو، به ویژگی های عملیاتی و معاملاتی شرکت و از سوی دیگر، به نحوه ارائه و انعکاس این ویژگی ها در گزارش های مالی بستگی دارد.

از جمله موضوعاتی که در کشور ما در زمینه ارزیابی مربوط بودن اطلاعات حسابداری مورد توجه قرار نگرفته، مربوط بودن اطلاعات حاصل از تفاوت بین مالیات ابرازی و قطعی شرکت ها است. لیکن در تحقیقات خارجی تفاوت بین درآمد مشمول مالیات و سود ابرازی از جنبه میزان تاثیرگذاری آن بر تصمیمات سرمایه گذاران، لزوم انطباق قوانین مالیاتی و استانداردهای حسابداری و میزان استفاده سرمایه گذاران از این تفاوت برای شرکت هایی که از کیفیت سود پایینی برخوردار هستند بررسی شده است. در این پژوهش به بررسی ابعاد کیفیت گزارشگری مالی پرداخته می شود که چگونه می تواند تفاوت بین مالیات ابرازی، تشخیصی و قطعی را کم کرده و هم به نفع دولت و هم به نفع شرکت ها و سرمایه گذاران باشد.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

رویکردهای متفاوتی در خصوص ارزیابی کیفیت گزارشگری مالی وجود دارد که می توان آنها را در دو گروه طبقه بندی نمود. گروه اول رویکرد مبتنی بر نیاز استفاده کنندگان می باشد که بر

مسائل مرتبط با ارزیابی و سودمندی اطلاعات مالی برای استفاده کنندگان تمرکز دارد. چارچوب نظری هیات استانداردهای حسابداری مالی اولین نمونه از این مدل می باشد و بر اساس اهداف کلی گزارشگری مالی یعنی فراهم کردن اطلاعات سودمند برای استفاده کنندگان جهت اتخاذ تصمیمات سرمایه گذاری و اعطای اعتبار و نظایر آن تعریف شده است. گروه دوم، رویکرد مبتنی بر حمایت از سرمایه گذار و سهامدار می باشد که بر مسائل مرتبط با نحوه اداره شرکت و مبادرت تاکید دارد. در این گروه کیفیت گزارشگری مالی به طور عمده بر حسب افشای کامل و منصفانه برای سهامداران تعریف می شود و کیفیت گزارشگری مالی عبارت است از اطلاعات مالی کامل و شفاف که مانع گمراهی یا ایجاد ابهام برای استفاده کنندگان شود (خواجوی و همکاران، ۱۳۹۱). در چارچوب نظری حسابداری مالی که تعیین کننده اهداف گزارشگری مالی است توجه خاصی به جریان های نقدی و امکان پیش بینی آن مبذول شده است. در بیانیه مفاهیم حسابداری مالی شماره یک هیات تدوین استانداردهای حسابداری مالی بیان شده است که یکی از هدف های گزارشگری مالی فراهم آوردن اطلاعاتی است که سرمایه گذاران، اعتبار دهندگان و سایر استفاده کنندگان بالفعل و بالقوه را در برآورد مبلغ، زمان و مخاطره دریافتهای آینده یاری کند (FASB، ۱۹۷۸).

کمیته تدوین استانداردهای بین المللی حسابداری نیز در استاندارد بین المللی حسابداری شماره ۷ بیان می کند که اطلاعات مربوط به جریان های وجوه نقد یک واحد تجاری برای استفاده کنندگان در فرآهم آوردن مبنایی به منظور ارزیابی توان آن واحد در ایجاد وجوه نقد و نیازهای آن واحد در بکارگیری این وجوه، سودمند است همچنین تصمیمات اقتصادی که توسط استفاده کنندگان اتخاذ می شود، مستلزم ارزیابی توانایی واحد تجاری در ایجاد وجوه نقد، زمان بندی و اطمینان از آن است (IASCF، ۲۰۰۷). کمیته تدوین استانداردهای حسابداری ایران نیز در مفاهیم نظری گزارشگری مالی بیان نموده است که اتخاذ تصمیمات اقتصادی توسط استفاده کنندگان صورتهای مالی مستلزم ارزیابی توان واحد تجاری جهت ایجاد وجه نقد و قطعیت آن است. ارزیابی توان ایجاد وجه نقد از طریق تمرکز بر وضعیت مالی، عملکرد مالی و جریان های نقدی واحد تجاری و استفاده از آنها در پیش بینی جریان های نقدی مورد انتظار و سنجش انعطاف پذیری مالی، تسهیل می گردد (کمیته تدوین استانداردهای حسابداری، ۱۳۸۶).

² DeFond & Zhang

¹ Francis et al

شود (کوهن^۲، ۲۰۰۴). شرکت‌هایی که از اهرم مالی بالایی برخوردار هستند دارای هزینه‌های نمایندگی بالاتر و بنابراین تقاضای بیشتر برای نظارت می‌باشند و از این رو به نظر می‌رسد کیفیت گزارشگری مالی با ساختار سرمایه شرکت در ارتباط باشد. در حالی که تا قبل از قرن نوزدهم شواهد اندکی مبنی بر استفاده از گزارشهای مالی حسابرسی شده برای نظارت بر قراردادهای بدهی وجود داشت، اما امروزه شواهد فراوانی برای این موضوع وجود دارد. قراردادهای برای هر دو بدهی عمومی (یعنی بدهی‌هایی که به صورت عمومی مبادله می‌شود) و بدهی خصوصی شامل قراردادهایی است که ارقام گزارشهای مالی حسابرسی شده را برای محدود سازی اقدامات مدیریت مورد استفاده قرار می‌دهند. هرگونه تخطی از این قراردادها یک نوع ناتوانی محسوب می‌شود که به اعتباردهنده، حق انجام اقدام قانونی در ارتباط با آن ناتوانی را می‌دهد. قراردادهای بدهی که مبتنی بر ارقام حسابداری می‌باشند برخی از انواع تصمیمات سرمایه‌گذاری و تامین مالی کاهنده ارزش را برای شرکت استقراض کننده منع می‌کنند (واتس و زیمرمن^۴، ۱۹۸۶). بسیاری از تحقیقات نشان می‌دهد هر قدر نسبت بدهی به حقوق صاحبان سهام بالاتر باشد احتمال استفاده شرکت از رویه‌های حسابداری که منجر به افزایش سودهای مورد گزارش در دوره جاری می‌گردد افزایش می‌یابد. این یافته با نتیجه تحقیق هاگرم و زیمرسکی^۵ (۱۹۸۱) مطابقت دارد. گراهام و همکاران^۶ (۲۰۰۵) دریافتند شرکت‌هایی که در آستانه تخطی از شرایط قراردادهای (یعنی دارای اهرم بالا یا غیرسودآور) هستند اهمیت بیشتری به روش‌های حسابداری می‌دهند. آنها همچنین نشان دادند که فرضیه اثرگذاری قراردادهای بدهی بر کیفیت اطلاعات مالی در شرکت‌های خصوصی به میزان قوی تری پشتیبانی می‌شود. کوهن^۷ (۲۰۰۴) به این نتیجه رسید شرکت‌هایی که از اهرم مالی بالاتری برخوردار هستند با احتمال زیادی اطلاعات مالی را با کیفیت بالاتر ارائه می‌کنند (کوهن، ۲۰۰۴). رحیمی و کیانی (۱۴۰۳)، به بررسی تاثیر قابلیت مقایسه حسابداری بر کیفیت گزارشگری مالی و اجتناب مالیاتی پرداختند. یافته‌های پژوهش آنها نشان می‌دهد که قابلیت مقایسه حسابداری بر کیفیت گزارشگری مالی تاثیر مثبت و معناداری دارد. قابلیت مقایسه حسابداری به منزله یک سازوکار حاکمیتی، از رفتارهای فرصت طلبانه مدیران از جمله اجتناب مالیاتی ممانعت می‌کند. همچنین قابلیت مقایسه حسابداری بر

بررسی مبانی نظری و اهداف گزارشگری مالی مبین این موضوع است که یکی از اهداف گزارشگری مالی، کمک به سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان برای پیش‌بینی جریان‌های نقدی آتی است. برخی از صاحب‌نظران و مراجع تدوین مبانی نظری و اهداف گزارشگری مالی معتقدند که با استفاده از اجزای سود تعهدی حسابداری می‌توان جریان‌های نقدی آتی را پیش‌بینی کرد. سود حسابداری براساس مبنای تعهدی اندازه‌گیری و گزارش می‌شود. معمولاً استفاده از مبنای تعهدی موجب متفاوت شدن سود عملیاتی با خالص جریان‌های نقدی عملیاتی خواهد گردید. از مهمترین عوامل ایجاد تفاوت بین سود تعهدی و جریان‌های نقدی، اقلام معوق، اقلام انتقالی به دوره‌های آتی و اقلام غیرنقد را می‌توان اشاره کرد. در بسیاری از تحقیقات از قبیل بارث و دیگران^۱ (۲۰۰۱) دقت اطلاعات مالی به عنوان معیار اندازه‌گیری کیفیت گزارشگری مالی مورد استفاده قرار گرفته است. دقت اطلاعات مالی بیانگر توانایی اجزای سود تعهدی حسابداری (تحت شرایط انعطاف‌پذیری و اختیار عمل در انتخاب از میان رویه‌ها و برآوردهای حسابداری) برای پیش‌بینی جریانهای نقدی مورد انتظار آینده می‌باشد. بنابراین بالا بودن دقت و توان پیش‌بینی کنندگی اجزای سود تعهدی از شاخص‌های تعیین محتوای اطلاعاتی و کیفیت بالای گزارشگری مالی می‌باشد (کوهن^۲، ۲۰۰۴).

ویژگی‌های شرکت و کیفیت گزارشگری مالی

هر شرکت از یک مجموعه ویژگی‌هایی برخوردار است که تا اندازه زیادی با نوع و ماهیت فعالیت آن در ارتباط می‌باشد. فعالیتهای تجاری مختلف از پیچیدگی، چرخه عملیاتی، ریسک، بازده، سرمایه، منابع مالی، ساختار سرمایه، اهداف و مأموریت‌های متفاوتی برخوردار هستند و بدیهی است که محیط اطلاعاتی و گزارشگری به میزان قابل ملاحظه‌ای متاثر از نوع فعالیت تجاری و ویژگیهای حاکم بر آن می‌باشد. براساس مبانی نظری، کیفیت گزارشگری مالی ممکن است از برخی از ویژگی‌های شرکت تاثیر بپذیرد که برخی از آنها در ادامه تشریح می‌شود.

ساختار سرمایه

وجود هزینه‌های نمایندگی موجب تقاضا برای نظارت می‌شود و اطلاعاتی که صورت‌های مالی یک شرکت فراهم می‌کند، ممکن است برای رفع هزینه‌های نمایندگی مورد استفاده واقع

⁵ - Hagerman & Zmijewski

⁶ - Graham et al

⁷ - Cohen

¹ - Barth

² - Cohen

³ - Cohen

⁴ - Watts & Zimmerman

بررسی تأثیر حسابرسی مالیاتی بر رابطه بین مالیات ابرازی، تشخیصی و قطع: مطالعه موردی استان های آذربایجان شرقی، غربی و شرق و جنوب تهران پرداختند. نتایج نشان می دهد که اجرای حسابرسی مالیاتی تأثیری بر رابطه بین مالیات ابرازی و تشخیصی و همچنین رابطه بین مالیات ابرازی و قطعی در شرکت هایی که حسابرسی مالیاتی شده اند ندارد. آقایی و همکاران (۱۳۹۵)، در پژوهشی با استفاده از سه شاخص نرخ موثر مالیات دفتری، نرخ موثر مالیات نقدی و نرخ موثر مالیات نقدی بلندمدت برای سنجش اجتناب از پرداخت مالیات، نشان دادند بین سرعت اعلان سود و هر سه معیار استفاده شده برای اجتناب از پرداخت مالیات رابطه معناداری وجود ندارد. اما بین دقت پیش بینی سود مدیران و اجتناب از پرداخت مالیات رابطه مثبت مشاهده شده که نشان می دهد پایین بودن دقت پیش بینی سود مدیران، فعالیت اجتناب از پرداخت مالیات شرکت را کاهش می دهد. خواجوی و کیامهر (۱۳۹۴)، دریافتند که کیفیت حسابرس (اندازه مؤسسه حسابرسی) بر اجتناب مالیاتی شرکت های بورسی بر اساس هزینه مؤثر مالیاتی و تفاوت دفتری مالیات، تأثیر مستقیم و معنادار دارد. این در حالی است که کیفیت حسابرسی (دوره تصدی حسابرس) بر اجتناب مالیاتی شرکت های بورسی تنها بر اساس هزینه مؤثر مالیاتی، تأثیر مستقیم و معنادار دارد. افلاطونی و بختیاروند (۱۳۹۵)، با اذعان به اینکه یکی از راههای کاهش عدم تقارن اطلاعاتی افزایش کیفیت گزارشگری مالی و کیفیت افشا باشد، رابطه منفی کیفیت گزارشگری مالی مالی و کیفیت افشا با هزینه سرمایه را گزارش نموده اند. رحمانی و اربابی (۱۳۹۳)، نیز نتیجه گرفته اند که مدیران به منظور کاهش بار مالیاتی شرکت، اقدام به مدیریت سود می کنند. آنها، برای این منظور، درآمد مشمول مالیات را مدیریت می کنند که این مدیریت سود با تأثیر بر کیفیت سود، باعث اختلاف مالیاتی می گردد. سیاست های مالیاتی که اجتناب بیشتری از مالیات را به همراه دارند و از این رو، منجر به نرخ موثر مالیات پایین تر می شوند، می توانند اختلاف مالیاتی را افزایش دهند؛ چرا که فعالیت های کاهنده مالیات همواره توجه همکاران مالیاتی را به خود جلب می کند. مهرانی و سیدی (۱۳۹۳)، یافتند که بین اجتناب مالیاتی و تفاوت مالیات ابرازی و قطعی رابطه مثبت وجود دارد. هرچند این پژوهشگران رابطه معناداری بین محافظه کاری و اختلاف مالیاتی مشاهده نکرده اند؛ اما معتقدند، شرکت ها انگیزه دارند تا با اعمال حسابداری محافظه کارانه در هزینه مالیات صرفه جویی نمایند. از طرفی، محافظه کاری به عنوان بخشی از سیاست های گزارشگری مالی شرکت ها، جریان اطلاعات خاص شرکت از افراد درون سازمان به بیرون سازمان را متاثر ساخته و بر کیفیت محیط اطلاعات

اجتناب مالیاتی تأثیر منفی و معناداری دارد. بر اساس نتایج این پژوهش، زمانی که کیفیت گزارشگری مالی، بالا و اجتناب مالیاتی با شدت کمتری است، قابلیت مقایسه حسابداری، توانایی استفاده کنندگان از اطلاعات را به منظور شناسایی شباهت ها و تفاوت ها بین پدیده های اقتصادی، بهبود می بخشد. در نتیجه، استفاده کنندگان، بهترین اطلاعات مالی را انتخاب می کنند که سبب می شود، تصمیم گیری به صورت موثر تر صورت گیرد. جمشیدی و همکاران (۱۴۰۲)، به تبیین و اعتبار یابی عوامل موثر در مدل ارتقای کیفیت حسابرسی مالیاتی پرداختند. یافته های پژوهش نشان داد عوامل علی موثر بر ارتقای مدل کیفیت حسابرسی مالیاتی بر مقوله های پدیده محوری موثر بر ارتقای مدل کیفیت حسابرسی مالیاتی تأثیر مثبت و معناداری دارند. همچنین یافته ها نشان داد مقوله های پدیده محوری، عوامل زمینه ای و مداخله گر موثر بر ارتقای مدل کیفیت حسابرسی مالیاتی بر عوامل راهبردی موثر بر ارتقای مدل کیفیت حسابرسی مالیاتی تأثیر مثبت و قابل توجهی دارند. همچنین یافته ها نشان داد که عوامل راهبردی بر پیامدها نیز تأثیر مثبت و معناداری دارند. ولی زاده جوجاده (۱۳۹۹) تحقیقی با عنوان شناخت ادراکی ممیزین سازمان امور مالیاتی شهر یزد از حسابرسی مالیاتی مبتنی بر ریسک انجام داده است. نتایج وی حاکی از این است که ممیزین شناخت کافی نسبت حسابرسی مالیاتی مبتنی بر ریسک دارند. همچنین میزان شناخت ممیزین نسبت به عوامل مؤثر بر حسابرسی مالیاتی مبتنی بر ریسک، تفاوت معنی داری با یکدیگر ندارند. ممیزینی که در حوزه اشخاص حقوقی سابقه فعالیت دارند شناخت بیشتری از حسابرسی مالیاتی مبتنی بر ریسک دارند. صدیقی (۱۳۹۹)، در پژوهشی به بررسی کیفیت حسابرس، مدیریت سود و اجتناب مالیاتی پرداخت. نتایج پژوهش نشان داد که بین مدیریت سود و اجتناب مالیاتی رابطه معکوس و معناداری وجود دارد و این رابطه با حضور حسابرس با کیفیت تشدید می گردد. همچنین بین کیفیت حسابرس و اجتناب مالیاتی رابطه معکوس و معناداری وجود دارد. رابطه مستقیم و معناداری بین کیفیت حسابرس و مدیریت سود نیز مشاهده گردید. از این رو این نتیجه گرفته شد که انجام مدیریت سود و استفاده از حسابرس با کیفیت، هریک به صورت جداگانه و توأمان با یکدیگر، منجر به کاهش اجتناب مالیاتی می شود. افضل نیا (۱۳۹۸)، در پژوهشی به بررسی تأثیر انطباق مالیات ابرازی و مالیات تشخیصی بر فرصت رشد شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتایج تحقیق نشان داد که طبق فرضیه تحقیق انطباق مالیات ابرازی و مالیات تشخیصی بر فرصت رشد شرکت ها تأثیر مستقیم و معناداری دارد. ملکیان و فرزاد (۱۳۹۶)، به

تحقیقی با عنوان انطباق مالیات ابرازی و تشخیصی بر مدیریت سود انجام دادند. برای این منظور ۵۶۱ شرکت را در بازه زمانی ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۵ مورد بررسی قرار دادند. برای ارزیابی سطوح انطباق حسابداری و مالیاتی از روش مداوم استفاده می‌شود. نتایج نشان می‌دهد که تغییرات در نرخ مالیات قانونی در حوزه های قضایی با برابری مالیات بر ارزش افزوده بیشتر از شرکت هایی که در حوزه های حوزه قضایی باهم برابرند. انطباق مالیات ابرازی و تشخیصی بر مدیریت سود تأثیر معناداری دارد. لی و کوو (۲۰۱۷)، در تحقیقی به بررسی تأثیر فرصت رشد بر رابطه بین پاداش هیئت مدیره و مدیریت سود پرداختند. برای این منظور آنان با استفاده از داده های ۱۴۸۷ شرکت و مجموعاً با نمونه ای شامل ۶۰۶۳ سال شرکت برای دوره زمانی سال های ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۴ به این نتیجه رسیدند که فرصت رشد می تواند شدت رابطه موجود (رابطه مثبت و معنادار) بین پاداش هیئت مدیره و مدیریت سود را تضعیف کرده و موجب کاهش این رابطه گردد. گرانتر و همکاران (۲۰۱۶)، در تحقیقی تمایز بین اجتناب مالیاتی، مالیات تهاجمی و مالیات تشخیصی را تبیین کردند و به بررسی ارتباط این مفاهیم با ریسک کلی شرکت پرداختند برای این منظور داده های ۶۰۱ شرکت برای دوره ۲۰۰۳ تا ۲۰۱۱ بررسی قرار دادند و به این نتیجه رسیدند که بین ریسک مالیاتی و ریسک شرکت (نوسانات بازده سهام) رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. اما اجتناب مالیاتی با ریسک شرکت رابطه معناداری ندارد. گلمور و لابرو (۲۰۱۵)، به بررسی اهمیت اطلاعات داخلی برای اجتناب مالیاتی در کشور آمریکا پرداختند. آنها به منظور سنجش کیفیت محیط اطلاعات داخلی، از چهار متغیر سرعت اعلان سود، دقت پیش بینی سود توسط مدیریت، نقاط ضعف کنترل های داخلی و تجدید ارائه صورت های مالی استفاده نمودند. نتایج پژوهش آنها نشان داد توانایی شرکت ها برای اجتناب از پرداخت مالیات متأثر از هر چهار متغیر کیفیت محیط اطلاعات داخلی بوده به گونه ای که شرکت های با کیفیت اطلاعات داخلی بالاتر، نرخ موثر مالیات پایین تری دارند. همچنین در شرکت هایی که اطلاعات نقش مهم تری دارد، تاثیر کیفیت اطلاعات داخلی بر اجتناب مالیاتی بیشتر است. میبری و همکاران (۲۰۱۵)، در پژوهشی به بررسی رابطه هموارسازی سود مشمول مالیات، اجتناب مالیاتی و محتوای اطلاعاتی آن پرداخته اند. آنها به این نتیجه رسیدند که شرکت های با سود مشمول مالیات هموارتر، از نتایج اجتناب مالیاتی آتی مطلوبی برخوردار هستند. هوگان و نوگا (۲۰۱۲)، در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که شرکت هایی که خدمات مالیاتی را از حسابرس دریافت می کنند، دارای صرفه

تاثیرگذار است. یافته های پژوهش پورحیدری و سروسستانی (۱۳۹۲)، نشان از تاثیر برخی ویژگی های شرکت مانند اندازه شرکت، نسبت بدهی، شدت سرمایه گذاری در موجودی کالا و دارایی ثابت بر مدیریت مالیات دارد. باباجانی و عبدی (۱۳۸۹)، رابطه اصول راهبری شرکتی و سود مشمول مالیات شرکت ها را ارزیابی نموده اند. یافته های آنان بیانگر عدم تفاوت معنادار بین میانگین درصد اختلاف سود مشمول مالیات ابرازی و قطعی بین شرکت های دارای مکانیزم های راهبری شرکتی و شرکت های فاقد این مکانیزم ها می باشد. این در حالی است که در هر دو گروه شرکت ها، درصد اختلاف بین سود مشمول مالیات ابرازی و قطعی معنادار بوده است. نورما و ساسونگکو (۲۰۲۳)، به تجزیه و تحلیل گزارشگری مالی متقلبانانه بر اساس نظریه شش ضلعی تغلب در شرکت های بخش مالی بورس اوراق بهادار اندونزی (IDX) در سال ۲۰۱۷-۲۰۲۱ پرداختند. نتایج نشان داد که انگیزه، ظرفیت، تبنانی بر گزارشگری مالی متقلبانانه تأثیر می گذارند. از سوی دیگر، فرصت ها، توجه و تکبر (منیت) تأثیری بر ارتکاب اقدامات متقلبانانه مدیریت در صورت های مالی ندارند. سیگل و همکاران^۱ (۲۰۲۲)، طی پژوهشی به موضوع رویکرد تعاونی برای رعایت مالیات شرکت با یکیک ارزیابی تجربی پرداخته اند. آنها متوجه شده اند که عدالت رویه ای و شفافیت درک شده توسط مالیات دهندگان شرکتی از این مالیات دهندگان در معاملات آنها با سازمان مالیاتی به طور مثبت با کیفیت رابطه بین مالیات دهندگان و مرجع مالیاتی مرتبط است. افزایش کیفیت این رابطه بر انطباق مالیات بر درآمد شرکت تأثیر می گذارد، اما بر انطباق مالیات بر ارزش افزوده (VAT) تأثیر نمی گذارد. علاوه بر این، نتایج آنها نشان می دهد که کیفیت کنترل مالیاتی داخلی به شفافیت و انطباق مالیات دهندگان کمک می کند، دومی از طریق جلوگیری از خطاهای غیر عمدی. کوراوونه^۲ (۲۰۲۰)، در تحقیقی به موضوع اثرات استانداردهای بین المللی گزارشگری مالی، حسابرسی و اجرای قانونی بر فرار مالیاتی با استفاده از شواهدی از ۳۷ کشور آفریقایی پرداختند. این مطالعه اهمیت استانداردهای بین المللی گزارشگری مالی (IFRS)، حسابرسی و اجرای قانونی در مورد فرار مالیاتی را برای گروهی متشکل از ۳۷ کشور آفریقایی برای دوره ۲۰۰۸-۲۰۱۷ بررسی می کند. شواهد نشان داد که پذیرش و بکارگیری IFRS منجر به بهبود کیفیت گزارشگری مالی و کاهش فرار مالیاتی در برخی از حوزه های قضایی آفریقا می شود. علاوه بر این، اجرای قانونی در رابطه با فرار مالیاتی در دو گروه (یعنی پذیرندگان اولیه IFRS و مجریان قوی قانونی) از نظر آماری معنادار است. هانکن (۲۰۱۸)،

^۲Kurauone et al.^۱Maarten A. Sigléet al

مورد بررسی قرار دادن داده های برگرفته از جامعه آماری آن با استفاده از نرم افزارهای آماری مختلفی مانند SPSS24 و SmartPLS، تجزیه و تحلیل شد و تأثیر متغیرها مورد بررسی قرار گرفت.

سوالات پژوهش

- ۱) مولفه های مالیاتی توضیح دهنده موثر بر کیفیت گزارشگری مالی شرکت ها کدامند؟
- ۲) شرایط علی مولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی شرکت ها کدامند؟
- ۳) شرایط زمینه ساز مولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی شرکت ها کدامند؟
- ۴) شرایط مداخله گرمولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی شرکت ها کدامند؟

یافته های پژوهش

توصیف آماری متغیرهای پژوهش

توصیف متغیرها از آن جهت دارای اهمیت است که نتایج آزمون فرضیه های پژوهش براساس داده ها و شاخص های این متغیرها استخراج می گردد. داده های تحقیق دارای مقیاس فاصله ای هستند. برای توصیف متغیرهای پژوهش از شاخص های مرکزی و پراکندگی استفاده می شود که در ادامه به آن ها پرداخته شده است.

جدول زیر شاخص های توصیفی متغیرهای مورد مطالعه را نشان می دهد.

جدول ۱. شاخص های توصیفی متغیرهای مورد مطالعه

متغیر	تعداد گویه	میانگین	انحراف معیار	کمینه	بیشینه
مولفه مالیاتی توضیح دهنده موثر بر کیفیت گزارشگری مالی	7	3.485	0.850	1.00	5.00
شرایط علی مولفه های مالیاتی موثر بر کیفیت گزارشگری مالی	4	3.488	0.726	1.15	5.00
شرایط زمینه ساز مولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی	5	3.497	0.687	1.70	5.00
شرایط مداخله گرمولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی	4	3.475	0.683	1.165	5.00

داده های جمع آوری شده به درستی در محیط نرم افزار کد بندی، ورود و کامپیوت شده اند.

نرمالیتی داده ها

جهت بررسی نرمال بودن از آزمون کلمو گروف اسمیرنوف استفاده می شود. در آزمون کلموگروف اسمیرنوف فرضیات به شرح زیر می باشد:

جویی مالیاتی بیشتری هستند. رگو و ویلسون (۲۰۱۲)، معتقد است که اجتناب مالیاتی یک فعالیت پرمخاطره است که می تواند هزینه ها را به شرکت و مدیران تحمیل کند و مدیران خطر گریز ترجیح می دهند برنامه های مالیاتی کم خطرتری را طرح ریزی کنند. لانیس و ریچاردسون (۲۰۱۱)، در یافته های خود نشان دادند تعداد اعضای غیرموظف هیات مدیره رابطه منفی با سیاست های جسورانه مالیاتی داشته و هر چه تعداد اعضای غیرموظف هیات مدیره بیشتر باشد، شرکت کمتر به مدیریت مالیات روی می آورد. میدو و شاکلفرد (۲۰۰۷)، به بررسی تغییر نقش حسابرسان در برنامه ریزی مالیاتی شرکت ها برای مالیات بندی درآمد شرکت ها پرداختند و به این نتیجه رسیدند که بین خدمات حسابرسی و مالیاتی رابطه پایداری وجود دارد و در طول زمان شرکت های حسابرسی به ارائه دهنده اصلی خدمات مالیاتی به مشتریان حسابرسی خود تبدیل می شوند.

روش شناسی پژوهش

این پژوهش به شیوه کمی، با روش توصیفی پیمایشی، برای یک نمونه پارامتریک انجام شده است. پارامتریک بودن داده ها توسط آزمون (K-S) سنجیده شده است. جامعه آماری این پژوهش شامل خبرگان حسابداری، حسابرسی، مالیاتی و مالی و تمامی کسانی که به نحوی با حسابداری و امور مالیاتی سروکار دارند را شامل می شود. همچنین داده های مورد نیاز پژوهش توسط پرسشنامه جمع آوری شده است. روایی این پرسشنامه به دلیل استفاده آن در سازمان های مشابه مورد تأیید بوده و پایایی این پرسشنامه توسط ضریب آلفای کرونباخ سنجیده شده است. برای

پرسشنامه تنظیم شده با طیف لیکرت (۱ تا ۵) در نظر گرفته شده بود و برای هر متغیر تعدادی سوال وجود داشت. در نرم افزار spss24 جهت ساختن این متغیرها از سوالات مربوط به خودشان میانگین گرفته شد. با توجه به اینکه طیف لیکرت بین ۱ تا ۵ تغییر می کرد؛ باید بازه عددی تمامی متغیرها نیز در بازه (۱، ۵) متغیر باشد. نتایج جدول فوق نشان می دهد که بازه نمرات همه متغیرها بین ۱ تا ۵ محاسبه شده است و این یعنی،

جدول ۲. نتایج نرمال بودن متغیرهای موجود در پژوهش

نتیجه آزمون	ضریب کشیدگی		ضریب چولگی		متغیرها
	خطای استاندارد	مقدار آماره	خطای استاندارد	مقدار آماره	
نرمال است	0.391	0.170	0.197	-0.596	مولفه مالیاتی توضیح دهنده موثر بر کیفیت گزارشگری مالی
نرمال است	0.391	-0.182	0.197	-0.331	شرایط علی مولفه های مالیاتی موثر بر کیفیت گزارشگری مالی
نرمال است	0.391	2۳۳-0.	0.197	0.436	شرایط زمینه ساز مولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی
نرمال است	0.391	0.422	0.197	0.096	شرایط مداخله گرمولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی

تغییر می‌کند. هر چه مقدار این ضریب به +۱ نزدیک‌تر باشد، نشان از قوی بودن و مثبت بودن جهت ارتباط دو متغیر است. به عبارتی با افزایش هر یک از متغیرها، دیگری نیز افزایش می‌یابد و بالعکس با کاهش هر یک از متغیرها دیگری نیز کاهش پیدا می‌کند. همچنین هرچه مقدار این ضریب به -۱ نزدیک‌تر باشد، نشان از قوی بودن و منفی بودن ارتباط بین دو متغیر است. به عبارتی با افزایش هر کدام از متغیرها، دیگری کاهش و با کاهش هر یک از متغیرها دیگری افزایش پیدا می‌کند. در واقع این آزمون به بررسی فرضیه زیر می‌پردازد:

فرض H0: ضریب همبستگی بین دو متغیر صفر می‌باشد (دو متغیر از یکدیگر مستقل هستند).
فرض H1: ضریب همبستگی بین دو متغیر صفر نمی‌باشند (دو متغیر با یکدیگر ارتباط دارند).

همانطور که در جدول فوق مشخص است، ضریب چولگی و کشیدگی تمامی متغیرهای مورد مطالعه در بازه (+۲ و -۲) قرار دارد و همچنین مقدار خطای استاندارد ضریب چولگی و کشیدگی در بازه (+۲ و -۲) قرار گرفته است و نشان از نرمال بودن داده‌ها است. همچنین طبق قضیه حد مرکزی که ادعا می‌کرد اگر حجم نمونه آماری بالارود (بالای ۳۰ نفر) توزیع داده‌های آن متغیر به توزیع نرمال نزدیکتر خواهد شد. بنابراین میتوان گفت که توزیع داده‌های تمامی متغیرها نرمال یا حداقل نزدیک به نرمال می‌باشد.

آزمون ضریب همبستگی پیرسون

ضرایب همبستگی برای محاسبه درجه و میزان ارتباط خطی بین دو متغیر به کار می‌رود. دامنه ضریب همبستگی از -۱ تا +۱

جدول ۳. ضرایب همبستگی پیرسون بین متغیرهای تحقیق

متغیرهای پژوهش		مولفه مالیاتی توضیح دهنده موثر بر کیفیت گزارشگری مالی	شرایط علی مولفه های مالیاتی موثر بر کیفیت گزارشگری مالی	شرایط زمینه ساز مولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی	شرایط مداخله گرمولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی
		مقدار همبستگی	مقدار همبستگی	مقدار همبستگی	مقدار همبستگی
مولفه مالیاتی توضیح دهنده موثر بر کیفیت گزارشگری مالی	مقدار همبستگی	1			
	سطح معناداری	.			
شرایط علی مولفه های مالیاتی موثر بر کیفیت گزارشگری مالی	مقدار همبستگی	0.594	1		
	سطح معناداری	0.000	.		
شرایط زمینه ساز مولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی	مقدار همبستگی	0.237	0.245	1	
	سطح معناداری	0.003	0.002	.	
شرایط مداخله گرمولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی	مقدار همبستگی	0.451	0.446	0.416	1
	سطح معناداری	0.000	0.002	0.000	0

محاسبه شده است می‌توان اظهار نظر کرد که بین متغیرهای تحقیق همبستگی و ارتباط معناداری وجود دارد.

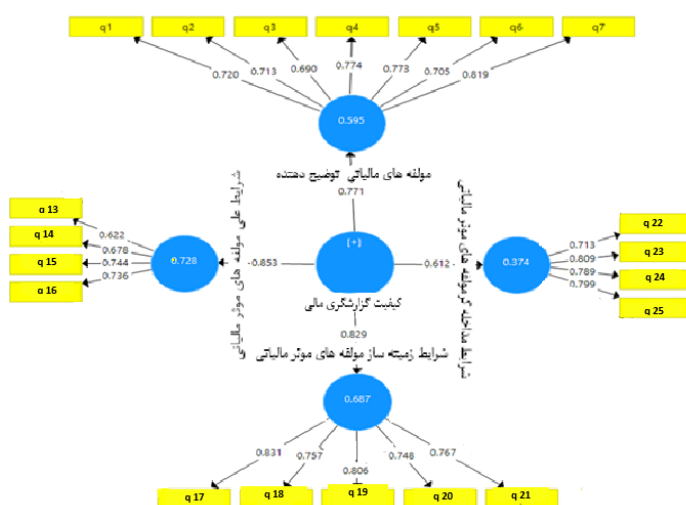
با توجه به اینکه سطح معناداری آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین متغیرهای تحقیق کمتر از سطح خطای ۰.۰۵

بررسی مدل نظری پژوهش با روش مدل سازی معادلات ساختاری

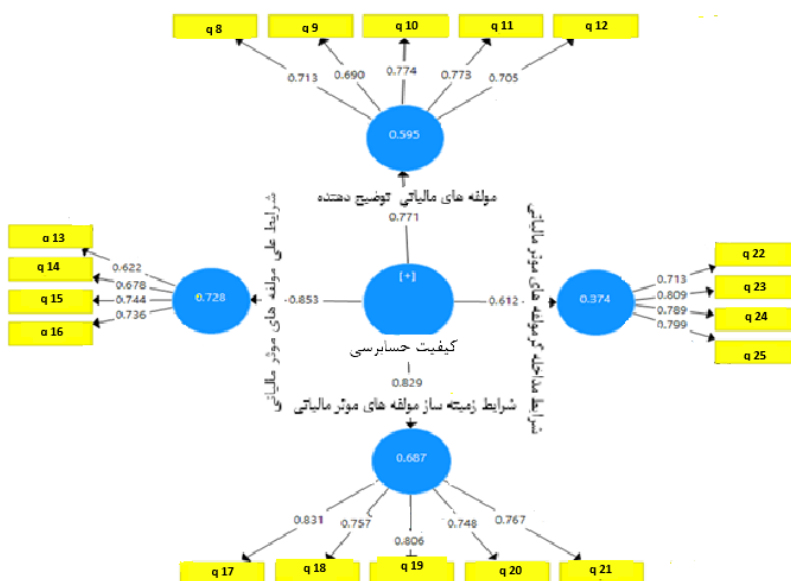
برای آزمون صحت مدل نظری تحقیق و محاسبه ضرایب تأثیر از روش مدلیابی معادلات ساختاری بوسیله نرم افزار PLS استفاده شده است. بطور کلی روش معادلات ساختاری از طریق مجموعه‌های از معادلات شبیه به رگرسیون چندگانه ساختار روابط درونی متغیرها را آشکار میکند. لذا برای پاسخ به پرسش های این تحقیق، از روش معادلات ساختاری با استفاده از نرم افزار PLS استفاده شده است.

تحلیل مدل اندازه گیری

مدل اندازه گیری مدلی است که در آن روابط بین متغیرهای مشاهده پذیر و مکنون مورد توجه قرار گرفته و اندازه گیری می شود. در این بخش به بررسی کلیه تست های مربوط به مدل اندازه گیری در نرم افزار PLS می پردازیم و آن ها را مورد تحلیل قرار می دهیم. برای بررسی برازش مدل های اندازه گیری معیارهای آزمون پایایی (آلفای کرونباخ و ضریب پایایی ترکیبی)، روایی همگرا (معناداری بارهای عاملی، همگن بودن، میانگین واریانس استخراجی (AVE) و مقایسه CR با AVE) و روایی واگرا (آزمون فورنل و لاکر (۱۹۸۷)) استفاده شده است:

مدل ۱. مدل پژوهش با ضرایب استاندارد شده بار عاملی (ارزیابی مدل های اندازه گیری)

مدل ۲. مدل پژوهش با ضرایب t-Values (ارزیابی مدل های اندازه گیری)

آزمون های پایایی (ضریب آلفای کرونباخ و ضریب پایایی ترکیبی)

مطابق با الگوریتم تحلیل داده ها در PLS پس از سنجش بارهای عاملی شاخص ها، باید به محاسبه و گزارش پایایی ترکیبی و آلفای کرونباخ پردازیم. با توجه به تعریف آلفای کرونباخ، هر قدر همبستگی مثبت بین سوالات بیشتر شود، میزان آلفای کرونباخ بیشتر خواهد شد و بالعکس، هر قدر واریانس میانگین سوالات بیشتر شود آلفای کرونباخ کاهش پیدا خواهد کرد. بدیهی است که هر قدر شاخص آلفای کرونباخ به ۱ نزدیکتر باشد، همبستگی درونی بین سوالات بیشتر و در نتیجه پرسشها همگنتر خواهند بود. کرونباخ ضریب پایایی ۰/۴۵ را کم، ۰/۷ را متوسط و قابل قبول و ۰/۹۵ را زیاد پیشنهاد کرده است (کرونباخ، ۱۹۵۱). از آنجا که این شاخص بسیار سختگیرانه بوده، برای بررسی همسانی درونی مدل اندازه گیری در روش pls از معیار مدرن تری به نام پایایی ترکیبی (CR) استفاده می شود که توسط فرمول زیر قابل محاسبه است.

مقدار مطلوب CR در تحقیقات اکتشافی بین ۰/۶ تا ۰/۷ است در حالیکه در تحقیقات پیشرفته تر بین ۰/۷ تا ۰/۹ می باشد. نتایج این دو معیار در جدول ۴-۱۰ آمده است.

جدول ۴. نتایج ضریب آلفای کرونباخ و ضریب پایایی ترکیبی

ضریب پایایی ترکیبی (CR>0.7)	ضریب آلفای کرونباخ (Alpha > 0.7)	سازه های پژوهش
0.896	0.865	مولفه مالیاتی توضیح دهنده موثر بر کیفیت گزارشگری مالی
0.921	0.906	شرایط علی مولفه های مالیاتی موثر بر کیفیت گزارشگری مالی
0.938	0.927	شرایط زمینه ساز مولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی
0.913	0.844	شرایط مداخله گرمولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی

همانطور که در جدول ۴ ملاحظه مشاهده می شود، نتایج ضریب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی متغیرها آورده شده است که با توجه به حدود گفته شده برای هر دو معیار، نتیجه می شود که مقدار ضرایب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی برای تمامی سازه های پژوهش مورد قبول می باشند.

آزمون های همگرایی (معناداری بارهای عاملی، آزمون همگن بودن، میانگین واریانس استخراجی و مقایسه CR با AVE)

هرگاه یک یا چند خصیصه از دو یا چند طریق اندازه گیری شوند همبستگی بین اندازه گیری ها دو شاخص مهم اعتبار را فراهم می سازد. اگر همبستگی بین نمرات آزمون هایی که خصیصه واحدی را اندازه گیری می کنند بالا باشد، پرسشنامه دارای اعتبار همگرا است. وجود این همبستگی برای اطمینان از این که آزمون آنچه را که بایدسنجیده شود را می سنجد ضروری است.

الف: آزمون همگن بودن و معناداری بارهای عاملی

در حالت معنا داری ارتباط یا عدم ارتباط متغیرهای مستقل و وابسته با هم بررسی می شوند. اگر ارتباط بین دو متغیر بالا تر از قدر مطلق ۱.۹۶ باشد این بدین معنی است که بین دو متغیر ارتباط معنا داری با احتمال ۹۵٪ وجود دارد و اگر این عدد بالاتر از ۲.۵۸ بود به احتمال ۹۹٪ ارتباط معنا دار بین دو متغیر وجود دارد. (هیر، ۲۰۰۶). همچنین دومین شرط برقراری روایی همگرا اینست که بارهای عاملی بزرگتر از ۰/۴ باشند (هالند، ۱۹۹۹) همانطور که از مدل های فوق (مدل ۴-۱ و ۴-۲) مشخص است، مقادیر بارهای عاملی و ضرایب معناداری کلیه گویه ها بترتیب از ۰.۴ و ۱.۹۶ بیشتر محاسبه شده است. لذا اینگونه استنباط می شود که روایی همگرا متغیرهای مدل مورد تایید قرار گرفته است.

ب: آزمون میانگین واریانس استخراجی (Average Variance Extracted) و مقایسه آن با ضریب پایایی

ترکیبی

در مدل یابی PLS، یکی دیگر از معیارهای مناسب برای ارزیابی مدل اندازه گیری (بیرونی) این است که سازه باید بیشترین واریانس مشترک را با نشانگرهایش نسبت به اشتراک آن با سازه های دیگر در یک مدل معین داشته باشد. برای این ارزیابی محققین استفاده از میانگین واریانس استخراج شده (AVE)، یعنی میانگین واریانس مشترک بین سازه و نشانگرهایشان را پیشنهاد می کنند. در این معیار که نشاندهنده روایی ابزار اندازه گیری است، فرض بر این است که متغیر پنهان مورد نظر واریانس مشترک بیشتری با نشانگرهای تعیین شده نسبت به هر متغیر پنهان دیگری دارد. محققین مقادیر میانگین واریانس استخراج شده ۰/۵ و بیشتر را توصیه می کنند و این امر به معنای آن است که سازه موردنظر حدود ۵۰ درصد و با بیشتر واریانس های نشانگر خود را تبیین می کند.

آخرین معیار تاییدی روایی همگرا مقایسه بین پایایی ترکیبی و میانگین واریانس استخراجی می باشد. جهت تایید روایی همگرایی باید CR > AVE باشد.

جدول ۵. نتایج بررسی روایی همگرا با معیار AVE

متغیرها	AVE	CR	CR>AVE
مولفه مالیاتی توضیح دهنده موثر بر کیفیت گزارشگری مالی	0.552	0.896	تایید
شرایط علی مولفه های مالیاتی موثر بر کیفیت گزارشگری مالی	0.574	0.921	تایید
شرایط زمینه ساز مولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی	0.604	0.938	تایید
شرایط مداخله گرمولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی	0.664	0.952	تایید

در واقع بیانگر ضریب همبستگی سازه با شاخص های خودش است و اگر مدل دارای روانی واگرا باشد لازم است ضریب همبستگی سازه با شاخص های خودش بیشتر از ضریب همبستگی آن سازه با سایر سازه ها باشد. به منظور ارزیابی معیار فورنل و لارکر لازم است که جدول Latent Variable Correlations را با جدول AVE به محیط نرم افزار اکسل برده و در قطر اصلی جذر میانگین واریانس استخراجی هر متغیر مربوط به خود را قرار داده شود. لازم به ذکر است که مقادیر موجود روی قطر اصلی ماتریس باید از کلیه مقادیر موجود در ستون مربوط به خود بزرگتر باشد.

جدول ۶ نتایج بررسی روایی واگرا را به روش فورنل و لارکر (۱۹۸۱) نشان می دهد. در این روش متغیرهای مرتبه دوم در نظر گرفته نمی شود. یافته های تحقیق حاکی از آن است که ، مقدار جذر AVE متغیرهای مکنون از مقدار همبستگی میان آنها که در خانه های زیرین و چپ قطر اصلی ، بیشتر است. لذا اینگونه استنباط می شود که متغیرهای مکنون تعامل بیشتری با سوالات خود دارند تا با سازه های دیگر. بعبارتی دیگری روایی واگرای متغیرهای مدل در حد قابل قبولی می باشد.

با توجه به اینکه مقدار مناسب برای AVE (۰/۵) است (فورنل، ۱۹۸۱). در جدول فوق تمامی متغیرها دارای میانگین واریانس استخراجی بالای ۰/۵ می باشند درستی نتایج روایی همگرا با استفاده از این شاخص تایید می شود. همچنین در تمامی متغیرهای مکنون CR>AVE بوده است و شرط چهارم روایی همگرا برقرار است. با توجه به چهار تست انجام شده می توان نتیجه گرفت که مدل پژوهشی از روایی همگرای مناسبی برخوردار است.

آزمون روایی واگرا

چنانچه همبستگی بین آزمون هایی که خصیصه های متفاوتی را اندازه گیری می کند پایین باشد، آزمون ها داری اعتبار تشخیصی یا واگرا می باشد روایی واگرا نیز توانایی یک مدل اندازه گیری را در میزان افتراق مشاهده پذیرهای متغیر پنهان آن مدل با سایر مشاهده پذیرهای موجود در مدل می سنجد و در واقع مکمل روایی همگرا است که از طریق آزمون فورنل-لارکر سنجیده می شود.

از آنجا که AVE یک سازه عبارت از متوسط Commuality کلیه شاخص های مربوط به آن می باشد بنا بر این جذر AVE

جدول ۶- نتایج روایی واگرا به روش فورنل و لارکر

متغیرها	کاهش مولفه مالیاتی توضیح دهنده موثر بر کیفیت گزارشگری مالی ریسک	شرایط علی مولفه های مالیاتی موثر بر کیفیت گزارشگری مالی	شرایط زمینه ساز مولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی	شرایط مداخله گرمولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی
مولفه مالیاتی توضیح دهنده موثر بر کیفیت گزارشگری مالی	0.743			
شرایط علی مولفه های مالیاتی موثر بر کیفیت گزارشگری مالی	0.626	0.688		
شرایط زمینه ساز مولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی	0.256	0.275	0.777	
شرایط مداخله گرمولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی	0.461	0.227	0.352	۰.۶۹۲

تحلیل مدل ساختاری

ضرایب مسیر (بتا) و معناداری آن (مقادیر t-value)

معیار اول از بررسی برازش مدل ساختاری، ضرایب معناداری t است. چنانچه مقدار بدست آمده بیشتر از حداقل آماره در سطح مورد اطمینان در نظر گرفته شده باشد، آن رابطه یا فرضیه تایید می‌شود. در سطح معناداری ۹۰ درصد، ۹۵ درصد و ۹۹ درصد این مقدار به ترتیب با حداقل آماره ۱/۶۴، ۱/۹۶ و ۲/۵۸ مقایسه می‌شود.

با توجه به نتایج جدول شماره ۷ مقادیر t محاسبه شده بین تمامی متغیر مستقل و وابسته موجود در مدل بزرگتر از ۱/۹۶ بوده و در سطح ۹۵ درصد معنادار هستند و عبارتی مناسب بودن مدل ساختاری را نشان می‌دهد. همچنین با توجه به ضرایب مسیر مولفه سازوکار پراهمیت ترین مولفه و مولفه چارچوب کم اهمیت ترین مولفه‌ها می‌باشند.

رابطه بین آن سازه و سازه‌های درون‌زا است. وجود متغیرهای مستقل بیشتر موجب افزایش R^2 می‌شود. بنابراین هرچه تعداد متغیرهای مستقل در تبیین یک متغیر وابسته بیشتر باشد، مقدار R^2 بالا برای برازش مدل نیاز است.

جدول ۸. ضرایب R^2 متغیرهای اصلی پژوهش

متغیرها	R^2
مولفه مالیاتی توضیح دهنده موثر بر کیفیت گزارشگری مالی	0.595
شرایط علی مولفه‌های مالیاتی موثر بر کیفیت گزارشگری مالی	0.728
شرایط زمینه ساز مولفه‌های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی	0.569
شرایط مداخله گرمولفه‌های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی	0.374

با توجه به جدول شماره ۸ و مدل شماره ۴-۳ (اعداد درون دایره‌ها)، مقادیر R^2 برای متغیرهای درون‌زای کاهش ریسک، پوشش دهندگی ریسک، سازوکار و چارچوب در حد قابل قبولی محاسبه شده است که نشان از خوب بودن مدل می‌باشد.

جدول ۷. ضرایب بار عاملی استاندارد شده و مقدار t بین متغیرهای مکنون

سازه مستقل	سازه وابسته	ضریب مسیر (β)	مقدار t
کیفیت گزارشگری مالی	مولفه مالیاتی توضیح دهنده موثر بر کیفیت گزارشگری مالی	0.771	19.962
	شرایط علی مولفه‌های مالیاتی موثر بر کیفیت گزارشگری مالی	0.853	26.300
	شرایط زمینه ساز مولفه‌های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی	0.612	7.572
	شرایط مداخله گرمولفه‌های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی	0.829	.88813

شاخص ارتباط پیش بین Q^2

سومین معیار بررسی مدل ساختاری، Q^2 است. این معیار که توسط استون و گیسر^۲ (۱۹۷۵) معرفی شد، قدرت پیش‌بینی مدل در متغیرهای وابسته را مشخص می‌کند. به اعتقاد آنها مدل‌هایی که دارای برازش بخش ساختاری قابل قبول هستند، باید قابلیت پیش‌بینی شاخص‌های مربوط به سازه‌های درون‌زای مدل را داشته باشند. بدین معنی که اگر در یک مدل، روابط بین سازه‌ها به درستی تعریف شده باشند، سازه‌ها قادر خواهند بود تا تاثیر کافی بر شاخص‌های یکدیگر گذاشته و از این راه فرضیه‌ها به درستی تأیید شوند. مقدار Q^2 در مورد تمامی سازه‌های درون-زا، سه مقدار ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ را به عنوان قدرت پیش‌بینی کم، متوسط و قوی تعیین می‌کند.

همانطور که نتایج جدول ۹ نشان می‌دهد، مقدار Q^2 برای متغیر درون‌زای سازمانهای یادگیرنده برابر ۰.۳۳۹، مثبت و در سطح مناسبی قرار دارد و حاکی از آن است که قدرت پیش‌بینی مدل در خصوص این متغیرها در حد قابل قبول می‌باشد.

شاخص ضریب تعیین (R^2) متغیرهای مکنون درون‌زا

دومین معیار بررسی مدل ساختاری، ضریب R^2 مربوط به متغیرهای پنهان درون‌زا (وابسته) در مدل است و نشان‌دهنده تاثیر یک متغیر برون‌زا بر یک متغیر درون‌زا است که سه مقدار ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ به عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی R^2 در نظر گرفته می‌شوند. هر چه R^2 مربوط به سازه‌های درون‌زای یک مدل بیشتر باشد، نشان از برازش بهتر مدل است. هنسler و همکاران^۱ (۲۰۰۹) معتقدند که در یک مدل، در صورتی که یک سازه درون‌زا توسط یک یا دو سازه برون‌زا تحت تاثیر قرار گیرد، مقدار R^2 از ۰/۳۳ به بالا نشان از قوت

^۲ Stone-Geisser Criterion^۱Henseler et al.

جدول ۹. ضرایب Q^2 متغیرهای اصلی پژوهش

متغیرها	Q^2
مولفه مالیاتی توضیح دهنده موثر بر کیفیت گزارشگری مالی	0.299
شرایط علی مولفه های مالیاتی موثر بر کیفیت گزارشگری مالی	0.317
شرایط زمینه ساز مولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی	0.267
شرایط مداخله گرمولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی	0.194

جدول ۱۰. نتایج برازش کلی مدل با معیار GOF

میانگین <i>Communalities</i>	میانگین R^2	GOF
0.399	0.596	$GOF = \sqrt{Communalities \times R^2} = \sqrt{0.399 \times 0.596} = 0.487$

مورد هر کدام از متغیرها از مقدار عددی ۳ کمتر باشد یعنی اینکه وضعیت آن متغیر در حد پایین متوسط قرار دارد. و اگر دقیقاً میانگین متغیرها با عدد ۳ برابر باشد نشان از وضعیت متوسط آن متغیر است.

$$H_0: \mu = 3$$

$$H_1: \mu \neq 3$$

در راستای تجزیه و تحلیل و آزمون فرضیه فوق که به لحاظ آماری یک فرضیه تک‌متغیره کمی محسوب می‌شود و با توجه به نوع طراحی پرسشنامه این پژوهش که با یک طیف لیکرت ۵ درجه‌ای طراحی شده است و بحث مقایسه میانگین اکتسابی نمونه را با میانگین استاندارد جامعه (۳) مطرح می‌کند و همچنین با توجه به مقادیر آزمون چولگی و کشیدگی که توزیع دیتاها را نرمال گزارش کرده است، از آزمون تی تک‌نمونه‌ای برای ارزیابی وضعیت فورفیتینگ در بازارهای مالی ایران استفاده گردیده است.

مولفه های مالیاتی توضیح دهنده موثر بر کیفیت گزارشگری مالی شرکت ها کدامند؟

همانطور که در جدول ۱۰ مشاهده می شود، مقدار میانگین مقادیر اشتراکی (*Communalities*) ۰.۳۹۹ و میانگین مقادیر R^2 برابر ۰.۵۹۶ بدست آمده است و با توجه به فرمول مقدار معیار GOF معادل ۰.۴۸۷ بدست آمد که با توجه به دسته‌بندی مذکور نشان از برازش قوی مدل کلی تحقیق است.

۴-۴ آزمون تی تک نمونه ای

جهت بررسی وضعیت متغیرهای موجود از آزمون معتبر و علمی تی تک نمونه ای استفاده شده است. این آزمون زمانی به کار می رود که قصد داشته باشیم میانگین یک جامعه را با یک میانگین مفروض و نظری مقایسه کنیم. این میانگین مفروض یا نظری می تواند یک مقدار معمول یا رایج، یک مقدار استاندارد و یا یک مقدار مورد انتظار باشد. که در این تحقیق عدد ۳ که حد وسط بازه سوالات ۱ تا ۵ است را در نظر می گیریم. اگر میانگین نمرات افراد در مورد هر کدام از متغیرها از مقدار عددی ۳ (حد وسط طیف لیکرت ۵ گزینه ای) بیشتر باشد یعنی اینکه وضعیت آن متغیر در حد بالای متوسط و اگر میانگین نمرات افراد در

جدول ۱۱. شناسایی وضعیت متغیر مولفه مالیاتی توضیح دهنده موثر با استفاده از آزمون تی تک نمونه ای

متغیر	میانگین	مقدار تی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	بازه اطمینان ۹۵ درصدی	
					حد پایین	حد بالا
مولفه مالیاتی توضیح دهنده موثر بر کیفیت گزارشگری مالی	3.485	7.036	0.000	0.484	0.348	0.621

²Tenenhaus et al.

¹ Goodness Of Fit

همانطور که در جدول ۱۳ ملاحظه می‌شود، سطح معناداری آزمون شرایط زمینه ساز مولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی با مقدار آماره تی ۸.۹۱۵ برابر ۰.۰۰۰ و کمتر از سطح خطای ۵ درصد محاسبه شده است. لذا اینگونه استنباط می‌شود که فرض صفر آزمون تی تک نمونه ای مستقل رد و فرض مقابل آزمون مبنی بر مخالف بودن میانگین شرایط زمینه ساز مولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی با عدد ۳ (حد وسط طیف لیکرت ۵ گزینه ای) تایید می‌شود. از آنجایی که میانگین شرایط زمینه ساز مولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی برابر ۳.۴۹۶ و بیشتر از ۳ گزارش شده می‌توان نتیجه گرفت که شرایط زمینه ساز مولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی تاثیرگذار می‌باشد.

شرایط مداخله گرمولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی شرکت‌ها کدامند؟

همانطور که در جدول ۱۴ ملاحظه می‌شود، سطح معناداری آزمون شرایط مداخله گرمولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی با مقدار آماره تی ۸.۹۱۵ برابر ۰.۰۰۰ و کمتر از سطح خطای ۵ درصد محاسبه شده است. لذا اینگونه استنباط می‌شود که فرض صفر آزمون تی تک نمونه ای مستقل رد و فرض مقابل آزمون مبنی بر مخالف بودن میانگین شرایط مداخله گرمولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی با عدد ۳ (حد وسط طیف لیکرت ۵ گزینه ای) تایید می‌شود. از آنجایی که میانگین شرایط مداخله گرمولفه های موثر مالیاتی برابر ۳.۴۹۶ و بیشتر از ۳ گزارش شده می‌توان نتیجه گرفت که شرایط مداخله گرمولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی تاثیرگذار می‌باشد.

همانطور که در جدول ۱۱ ملاحظه می‌شود، سطح معناداری آزمون مولفه مالیاتی توضیح دهنده موثر بر کیفیت گزارشگری مالی با مقدار آماره تی ۷.۰۳۶ برابر ۰.۰۰۰ و کمتر از سطح خطای ۵ درصد محاسبه شده است. لذا اینگونه استنباط می‌شود که فرض صفر آزمون تی تک نمونه ای مستقل رد و فرض مقابل آزمون مبنی بر مخالف بودن میانگین کاهش ریسک با عدد ۳ (حد وسط طیف لیکرت ۵ گزینه ای) تایید می‌شود. از آنجایی که میانگین کاهش ریسک برابر ۳.۴۸۵ و بیشتر از ۳ گزارش شده می‌توان نتیجه گرفت که مولفه مالیاتی توضیح دهنده موثر بر کیفیت گزارشگری مالی تاثیرگذار می‌باشد.

شرایط علی مولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی شرکت‌ها کدامند؟

همانطور که در جدول ۱۲ ملاحظه می‌شود، سطح معناداری آزمون شرایط علی مولفه های مالیاتی موثر بر کیفیت گزارشگری مالی با مقدار آماره تی ۸.۲۹۸ برابر ۰.۰۰۰ و کمتر از سطح خطای ۵ درصد محاسبه شده است. لذا اینگونه استنباط می‌شود که فرض صفر آزمون تی تک نمونه ای مستقل رد و فرض مقابل آزمون مبنی بر مخالف بودن میانگین شرایط علی مولفه های مالیاتی موثر بر کیفیت گزارشگری مالی با عدد ۳ (حد وسط طیف لیکرت ۵ گزینه ای) تایید می‌شود. از آنجایی که میانگین شرایط علی مولفه های مالیاتی موثر بر کیفیت گزارشگری مالی برابر ۳.۴۸۸ و بیشتر از ۳ گزارش شده می‌توان نتیجه گرفت که شرایط علی مولفه های مالیاتی موثر بر کیفیت گزارشگری مالی و حسابرسی تاثیرگذار می‌باشد.

شرایط زمینه ساز مولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی شرکت‌ها کدامند؟

جدول ۱۲- شناسایی وضعیت متغیر شرایط علی مولفه های مالیاتی موثر با استفاده از آزمون تی تک نمونه ای

متغیر	میانگین	مقدار تی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	بازه اطمینان ۹۵ درصدی اختلاف میانگین	
					حد بالا	حد پایین
شرایط علی مولفه های مالیاتی موثر بر کیفیت گزارشگری مالی	3.773	13.785	0.000	0.773	0.662	0.884

جدول ۱۳. شناسایی وضعیت متغیر شرایط زمینه ساز مولفه های موثر مالیاتی با استفاده از آزمون تی تک نمونه ای

متغیر	میانگین	مقدار تی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	بازه اطمینان ۹۵ درصدی اختلاف میانگین	
					حد بالا	حد پایین
شرایط زمینه ساز مولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی	3.488	8.298	0.000	0.488	0.372	0.604

جدول ۱۴. شناسایی وضعیت متغیر شرایط مداخله گر مولفه های موثر مالیاتی با استفاده از آزمون تی تک نمونه ای

متغیر	میانگین	مقدار تی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	بازه اطمینان ۹۵ درصدی اختلاف میانگین	
					حد بالا	حد پایین
شرایط مداخله گرمولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی	3.496	8.915	0.000	0.496	0.386	0.606

بحث و نتیجه گیری

در پژوهش حاضر به ارائه الگوی مالیات شرکت ها مبتنی بر کیفیت گزارشگری مالی پرداخته شد. به منظور بررسی هدف اصلی پژوهش الگوی مالیات شرکت ها مبتنی بر کیفیت گزارشگری مالی از چهار جنبه مختلف مولفه مالیاتی توضیح دهنده، شرایط علی مولفه های مالیاتی، شرایط زمینه ساز مولفه های موثر مالیاتی و شرایط مداخله گر مولفه های موثر مالیاتی مورد بررسی قرار گرفته است. با توجه به اینکه سوال اول پژوهش حاضر در خصوص مولفه مالیاتی توضیح دهنده موثر بر کیفیت گزارشگری مالی است نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که مولفه های مالیاتی می تواند بر کیفیت گزارشگری مالی اثر بگذارد. همچنین با توجه به نتایج حاصل از سنجش سوال دوم مشخص شد که شرایط علی مولفه های مالیاتی بر کیفیت گزارشگری تاثیرگذار می باشد. از سوی دیگر با توجه به نتایج حاصل از پژوهش از آنجایی که میانگین شرایط زمینه ساز مولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی برابر ۳.۴۹۶ و بیشتر از ۳ گزارش شده می توان نتیجه گرفت که شرایط زمینه ساز مولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی تاثیرگذار می باشد. همچنین از آنجایی که میانگین شرایط مداخله گرمولفه های موثر مالیاتی برابر ۳.۴۹۶ و بیشتر از ۳ گزارش شده می توان نتیجه گرفت که شرایط مداخله گرمولفه های موثر مالیاتی بر کیفیت گزارشگری مالی تاثیرگذار می باشد. شرکت هایی که گزارشگری مالی با کیفیت دارند، اطلاعات دقیق تری ارائه می دهند که می تواند به تصمیم گیری های بهتری منجر شود. با افزایش کیفیت گزارشگری مالی، فرصت های فرار مالیاتی کاهش می یابد، چرا که اطلاعات مالی دقیق تری در دسترس مقامات مالیاتی قرار می گیرد. گزارشگری مالی با کیفیت می تواند اعتماد سرمایه گذاران را جلب کرده و جذب سرمایه گذاری را تسهیل نموده و شرکت ها به راحتی می توانند خود را با قوانین و مقررات مالیاتی مطابقت دهند. الگوی مالیاتی مبتنی بر کیفیت گزارشگری مالی می تواند شرکت ها را به سمت بهبود مدیریت مالی و بهره وری بیشتر هدایت کند.

یافته های این پژوهش به روشنی نشان می دهد که کیفیت گزارشگری مالی تحت تأثیر مجموعه ای از عوامل ساختاری، رفتاری و نهادی قرار دارد. در این مطالعه، نقش عوامل مالیاتی به عنوان متغیری مهم و چندبعدی مورد بررسی قرار گرفت و مشخص شد که سیاست ها و ساختارهای مالیاتی نه تنها ابزار درآمدی دولت هستند، بلکه به صورت مستقیم بر شفافیت، قابلیت اتکا و به موقع بودن اطلاعات مالی شرکت ها تأثیرگذارند. تحلیل داده های این پژوهش نشان داد که ویژگی های افشای مالیاتی شرکت ها (اعم از افشای صریح، تطبیق پذیری با مقررات، و کیفیت ارتباط با نهادهای نظارتی) رابطه ای معنادار با کیفیت گزارشگری مالی دارند. به عبارت دیگر، شرکت هایی که در حوزه مالیات عملکرد بهتری دارند، به احتمال زیاد از ساختارهای حاکمیتی قوی تری نیز برخوردارند و اطلاعات مالی شان از دقت و جامعیت بالاتری برخوردار است.

از منظر نظری، نتایج این پژوهش با نظریه های نمایندگی، شفافیت مالی و مسئولیت پذیری مالی تطابق دارد. با بهبود افشای مالیاتی، تضاد منافع بین ذی نفعان کاهش یافته و فرصت های تقلب و سوء استفاده های مالی محدود می گردد. همچنین مشخص شد که برخی ویژگی های محیط اطلاعاتی شرکت ها از جمله قابلیت مقایسه اطلاعات، پیوستگی در افشا و کیفیت کنترل های داخلی نیز نقش واسطه ای در این رابطه دارند.

از جنبه کاربردی، نتایج این پژوهش می تواند به سیاست گذاران مالیاتی، تدوین کنندگان استانداردهای حسابداری، حسابرسان و مدیران مالی کمک کند تا اهمیت شفافیت مالیاتی را در بهبود گزارشگری مالی بهتر درک کنند. همچنین، این یافته ها به سرمایه گذاران و تحلیلگران مالی هشدار می دهد که افشای ناکافی یا غیرشفاف مالیات می تواند نشانه ای از ضعف کلی در عملکرد اطلاعاتی شرکت باشد. در نهایت، این مطالعه نشان داد که کیفیت گزارشگری مالی تنها در گرو الزامات حسابداری نیست، بلکه به شدت وابسته به تعاملات بین نهادهای قانونی، مالیاتی و گزارشگری است. بر این اساس، هرگونه تلاش برای ارتقای کیفیت گزارشگری مالی بدون در نظر گرفتن سیاست های مالیاتی و انگیزه های مرتبط با آن، ناقص و ناکارآمد خواهد بود.

سپاسی، سحر و فتحی، زهرا. (۱۳۹۴). تاثیر حاکمیت شرکتی بر سیاست‌های تقلیل دهنده مالیاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. حسابداری مدیریت، دوره ۸، شماره ۲۵، صص ۴۹-۵۹.

صدیقی، روح‌الله. (۱۳۹۹). کیفیت حسابرس، مدیریت سود و اجتناب مالیاتی. تحقیقات حسابداری و حسابرسی، doi: 12(46), 169-186.

10.22034/iaar.2020.112787

ملکیان، اسفندیار، فرزاد، سرو، (۱۳۹۶)، تأثیر حسابرسی مالیاتی بر رابطه بین مالیات ابرازی، تشخیصی و قطعی: مطالعه موردی استان‌های آذربایجان شرقی، غربی و شرق و جنوب تهران، فصلنامه پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، مقاله ۲، دوره ۱، شماره ۸۸، صفحه ۲-۱۲.

مهرانی، ساسان و سیدی، سیدجلال. (۱۳۹۳)، بررسی رابطه بین اجتناب مالیاتی و اختلاف مالیاتی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، تحقیقات حسابداری و حسابرسی، دوره ۶، شماره ۲۴، صص ۵۰-۷۵.

Akins, B. K., Ng, J., and Verdi, R. S. (2012). Investor Competition over Information and the Pricing of Information Asymmetry. *The Accounting Review*, Vol. 87, No. 1, Pp. 35-58.

Aksu, M., Arman, K. (2006). Transparency and disclosure scores and their determinants in the Istanbul Stock Exchange. *Corporate Governance: An International Review* Vol. 14, No. 4, Pp. 277-296.

Gallemore, J., Labro, E. (2015). The Importance of the Internal Information Environment for Tax Avoidance. *Journal of Accounting and Economics*, Vol. 60, No. 1, Pp. 149-167.

Givoly, D., Hayn, C. K., Katz, S. P. (2010). Does Public Ownership of Equity Improve Earnings Quality?. *The Accounting Review*, Vol. 85, No. 1, Pp. 195-225.

Guenther, David, Steven R. Matsunaga, Brian M. Williams, (2016) "Tax Avoidance, Tax Aggressiveness, Tax Risk and Firm Risk", August 2016, University of Oregon - Department of Accounting, working paper, available on this address: <http://papers.ssrn.com> Vol. 25 (3), 47-63.

Hoffman, W. H. (1961). The theory of tax planning. *The Accounting Review*, Vol. 36, No. 2, Pp. 274-281.

Hanken, A. (2018). Adoption of tax and diagnostic taxes on profit management. *Journal Of Accounting And Economics*. 50(1), 2-19.

Hanlon, M. Maydew, L. Shevlin, T. (2014). "Book-Tax Conformity and the Information Content of Earnings". Social Sciences Research Network Electronic Paper Collection: <http://> 74(1), 29-58.

Hogan, B., and T. Noga (2012). 'The association between changes in auditor provided tax services and corporate tax avoidance'. Working paper, Northeastern University and Bentley University.

با توجه به محدودیت‌های این پژوهش در حوزه زمانی و جغرافیایی، پیشنهاد می‌شود در مطالعات آتی، این مدل در بسترهای بین‌المللی و با در نظر گرفتن تفاوت‌های نهادی و ساختاری کشورهای مختلف مورد آزمون قرار گیرد. همچنین بررسی نقش متغیرهای میانجی مانند حاکمیت شرکتی، سطح پیچیدگی عملیات مالی و شدت رقابت بازار می‌تواند به درک بهتر سازوکارهای اثرگذاری مالیات بر گزارشگری مالی منجر شود.

فهرست منابع

آقایی، محمدعلی، حسنی، حسن و اسدی، زینب. (۱۳۹۵). اهمیت محیط اطلاعات داخلی برای اجتناب مالیاتی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پژوهش‌های حسابداری مالی، دوره ۸، شماره ۴، صص ۱۷-۳۶.

افضل نیا، سیدحسین. (۱۳۹۸). بررسی تأثیر انطباق مالیات ابرازی و مالیات تشخیصی بر فرصت رشد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. چشم انداز حسابداری و مدیریت. 2(11), 18-29.

افلاطونی، عباس و بختیاروند، امین امیر. (۱۳۹۵). تاثیر کیفیت گزارشگری مالی و کیفیت افشا بر هزینه سرمایه: رویکرد متغیرهای ابرازی. حسابداری مالی، دوره ۸، شماره ۳۱، صص ۳۰-۵۰.

باباجانی، جعفر و عبدی، مجید. (۱۳۸۹). رابطه اصول راهبری شرکت‌ها و سود مشمول مالیات شرکت‌ها. پژوهش‌های حسابداری مالی. دوره ۲، شماره ۳، صص ۶۵-۸۵.

بادآورنهدی، یونس، شریفزاد، غفور و خجسته، هیوا. (۱۳۹۵). مقایسه اثر رعایت اصل تطابق بر کیفیت گزارشگری مالی در بین شرکت‌های سالم، درمانده و ورشکسته مالی. حسابداری مالی، دوره ۸، شماره ۲۹، صص ۲۷-۵۴.

پورحیدری، امید و سروستانی، امیر. (۱۳۹۲). شناسایی و تبیین عوامل موثر بر مدیریت مالیات. دانش حسابداری، دوره ۴، شماره ۱۲، صص ۸۹-۱۱۰.

رحمانی، علی و اربابی، زهرا. (۱۳۹۳). رابطه تفاوت مالیات تشخیصی و ابرازی با مدیریت سود. پژوهش‌های تجربی حسابداری، دوره ۳، شماره ۴، صص ۶۱-۸۳.

خواجوی، شکرالهی و کیامهر، محمد (۱۳۹۴) " بررسی رابطه بین کیفیت حسابرسی و اجتناب مالیاتی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ". پژوهشنامه مالیات، شماره ۲۶، ۸۷-۱۰۸

24. Lev, B., and Nissim, D. (2004). 'Taxable income, future earnings, and equity values'. *Accounting Review*, 79(4), 1039-1074.
- Lanis, R., Richardson, G. (2011). The effect of board of director composition on corporate tax aggressiveness. *Journal of Accounting and Public Policy*, Vol. 30, No. 1, Pp. 50-70.
- Li, Leon & Kuo, Chii-Shyan (2017). CEO equity compensation and earnings management: The role of growth opportunities. *Finance Research Letters*. journal homepage. Vol. 34, No. 2, pp. 93-116.
- Linda H. Chen, Dan S. Dhaliwal, and Mark A. Trombley, (2012). "Consistency of Book-Tax Differences and the Information Content of Earnings". *Journal of the American Taxation Association*, Vol. 34, No. 2, pp. 93-116.
- Mayberry, M. A., McGuire, S. T., & Omer, T. C. (2015). 'Smoothness and the Value Relevance of Taxable Income'. *The Journal of the American Taxation Association*, 37(2), 141-167.
- Mayberry, M. A., McGuire, S. T., and Omer, T. C. (2013). 'Smoothing taxable income, tax avoidance, and the information content of taxable income'. *American Taxation Association Midyear Meeting: New Faculty/ Doctoral Student Session*.
- Maydew, E., and Shackelford, D. (2007). 'The changing role of auditors in corporate tax planning in taxing corporate income in the 21st century', edited by A. J. Auerbach, J. R. Hines, Jr., and J. B. Slemrod. 307-337: Cambridge, U.K.: Cambridge University Press.
- Minnick, K., Noga, T. (2010). Do Corporate Governance Characteristic Influence Tax Management. *Journal of Corporate Finance*, Vol. 16, No. 5, Pp. 703-718.
- Rego, S., and Wilson, R. (2012). 'Equity risk incentives and corporate tax aggressiveness'. *Journal of Accounting Research*, 50, 775-809. 29.
- Sandmo, A. (2005). 'The theory of tax evasion: A retrospective view'. *National Tax Journal*, 643-663.

Accounting Knowledge & Management Auditing
Vol. 17/ No. 65/ Spring 2027

Presenting a Corporate Tax Model Based on Financial Reporting Quality

Fatemeh Hamzehnezhad

Department of Accounting, BA.C, Islamic Azad University, Bandar Abbas, Iran.
f.hamzehnezhad@iau.ac.ir

Hojjatallah Salari

Department of Accounting, BA.C, Islamic Azad University, Bandar Abbas, Iran.
(Corresponding Author)
Ho.salari@iau.ac.ir

Ali Amiri

Department of Accounting, BA.C, Islamic Azad University, Bandar Abbas, Iran.
ali.amiri@iau.ac.ir

Davood Khodadadi

Department of Accounting, BA.C, Islamic Azad University, Bandar Abbas, Iran.
davood.khodadadi@iau.ac.ir

Abstract

The primary objective of financial reporting is to assist all corporate stakeholders in decision-making, with the basis for determining taxes levied on companies being the profits derived from their commercial activities. Given that the preparation of financial statements is the responsibility of management, managers may engage in earnings management for various reasons, including tax-related incentives. This study aims to propose a corporate tax model grounded in financial reporting quality. Employing a quantitative approach with a descriptive survey method, the research was conducted on a parametric sample. The statistical population comprised 152 experts in accounting, auditing, taxation, and finance, along with all individuals involved in accounting and tax affairs; data were collected through questionnaires. The validity of the questionnaire was confirmed based on its prior application in similar organizations, while its reliability was assessed using Cronbach's alpha coefficient. To address the main research objective, the corporate tax model based on financial reporting quality was examined across four distinct dimensions: the explanatory tax component, the causal conditions of tax components, the contextual conditions of influencing tax components, and the intervening conditions of influencing tax components. The findings revealed that the explanatory tax component, causal conditions of tax components, contextual conditions of influencing tax components, and intervening conditions of influencing tax components all exert a significant influence on financial reporting quality.

Keywords: Tax evasion; Tax discrepancies; Financial statements; Accounting standards

